

23. okt. 2019

Pressemelding vedr. rapporten 'Variasjon og uønsket variasjon i kvalitet i omsorgstjenestene.'

Varierende kvalitet på omsorgstjenestene

Helse- og omsorgsdepartementet har i 2019 gitt Senter for omsorgsforskning i oppdrag å fremskaffe kunnskap om variasjon og uønsket variasjon i kvalitet i omsorgstjenestene, nærmere bestemt i hjemmetjeneste og på sykehjemmene i kommunene. Første del av oppdraget dreide seg om å gjennomføre en kunnskapsoppsummering på temaet, relevant for norske forhold. 143 publikasjoner er beskrevet og oppsummeringen foreligger nå.

Det er stor variasjon i praksiser mellom fylkene og kommunene innenfor flere sentrale faglige kvalitetsområder. Data tyder på at mange kommuner bryter forskriften om å gjennomføre en årlig systematisk legemiddelgjennomgang for beboerne med langtidsopphold på sykehjem. Dette er alvorlig ettersom disse personene er særlig sårbare for bivirkninger og legemiddelrelaterte problemer. Det er også store kvalitetsforskjeller i det øvrige medisinske tilbudet og i tannhelsetilbudet for omsorgstjenestemottakerne både på sykehjem og i hjemmetjenestene. Det er videre betydelig kommunevariasjon når det gjelder oppfølgingen av omsorgstjenestemottakernes ernæringsbehov. Den store variasjonen knyttet til de nevnte kvalitetsdimensjoner gir grunn til bekymring for om faglige retningslinjer følges og om lovpålagte tilbud mangler, er mangelfulle eller har åpenbart lav kvalitet i en del kommuner. Manglende kvalitet på slike faglige områder er til ugunst for dagens brukere og for potensielle framtidige brukere av disse tjenestene.

Det er også dokumentert store forskjeller mellom kommunene når det gjelder *organisering og prioriteringer* innen omsorgstjenestene. Etter vår vurdering er slik variasjon ofte naturlig og å forvente, gitt de faktiske ulikhetene som eksisterer mellom kommunene i Norge. Variasjon kan også være et positivt uttrykk for at noen kommuner går foran og utvikler innovative tjenester av meget høy kvalitet.

Det er likevel noen kommuneforskjeller knyttet til organisering og prioritering som peker i retning av uønsket variasjon:

- Tildelingsgrunnlaget for å få hjelp varierer mellom kommunene, og i noen kommuner er det mangelfull behovsutredning og informasjon når de omsorgstrengende søker om bistand. Like situasjoner og samme type behov, lidelser og tilstander står dermed i fare for å bli behandlet ulikt, uten at det kan legitimeres med søkerens ulike tilstander og behov.
- Kommuner med lav dekningsgrad av både hjemmetjenester og ulike typer opphold på sykehjem har høyere antall liggedager på sykehus for utskrivningsklare pasienter, sammenlignet med andre kommuner. Dette er en indikasjon på at disse kommunene har et uberettiget lavt nivå av omsorgstjenester, hvilket truer myndighetenes mål om at alle borgere skal ha lik tilgang til likeverdige tjenester av tilfredsstillende kvalitet.
- Noen kommuner har lav dekning av dagaktivitetstilbud for personer med demens. Det kan ha negative konsekvenser for demensrammedes livskvalitet og muligheter til å fortsette å bo i eget hjem, og det kan ha negative konsekvenser for pårørendes livskvalitet.
- Det er indikasjoner på at 'behov' defineres ulikt for yngre og eldre brukere og at det eksisterer ulike 'omsorgsregimer' for yngre og eldre. Yngres behov ser ut å være mer beskyttet fordi ansatte sammenligner deres behov med normale aktiviteter for andre på

samme alder, til forskjell fra eldre. Statlige finansieringsordninger kan faktisk medvirke til slike forskjeller, fordi toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester og ordningen med brukerstyrt personlig assistanse per i dag kun retter seg mot personer under 67 år.

Tittel: Variasjon og uønsket variasjon i kvalitet i omsorgstjenestene - En kunnskapsoppsummering
Forfattere: Professor Oddvar Førland og postdoc Hanne Marie Rostad ved Senter for omsorgsforskning.

Kontaktperson:

Oddvar Førland (forsker ved Senter for omsorgsforskning/ professor ved Høgskulen på Vestlandet):
epost: oddvar.forland@hvl.no, tlf. 55 587514/ 94887055